

מבזקי הארות פסיקה 79 | יוני 2018

“כסף שחור” – בעקבות ע”א 4946/16 סעד נ’ פקיד שומה אשקלון

הארת פסיקה זו עוסקת בפסק דינו של בית המשפט העליון, אשר קבע כי חובת מעסיק לשלם היטל העסקה בשיעור של 20% משכרו של עובד זר, חל גם על העסקת אזרחי סודן ואריתריאה, שעליהם חלה מדיניות אי-הרחקה.

פסק הדין ניתן בעשרה ערעורים על פסקי דין שונים של בתי המשפט המחוזיים, בעניין תחולת סעיף 45 לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס”ג–2003, המחייב מעסיקים לשלם היטל בגין העסקת עובדים זרים. בתי המשפט התבקשו להכריע בשאלה אם ההיטל חל גם בהעסקת אזרחי סודן ואריתריאה, שמחזיקים ברישיונות שהיה זמניים שניתנים להם במסגרת מדיניות “אי-הרחקה זמנית”.

המערערים ברובם הם קבלני כוח אדם או בעלי מלוונות המעסיקים עובדים מסודן ואריתריאה, שקיבלו דרישה מרשויות המס לתשלום ההיטל. בדרישה לביטול ההיטל טענו המערערים כי עובדיהם הם מבקשי מקלט שאינם בגדר “עובדים זרים” כהגדרת החוק. בתי המשפט המחוזיים פסקו כי המעסיקים אינם פטורים מתשלום ההיטל, כיוון שלמרות מדיניות אי-הרחקה הזמנית עובדיהם לא הוכרו כפליטים. בתי המשפט דחו גם טענות כי יש לראות בעובדים כפליטים דה-פקטו, נוכח שיהוי המדינה בבחינת בקשות המקלט המוגשות מטעמם.

במסגרת פסק הדין נדונו סוגיות נוספות, ביניהן זכאותם של אזרחי אריתריאה וסודן לנקודות זיכוי ממס המוקנות לתושבי ישראל. בעקבות הודעת רשות המיסים מיוני 2017 על מתן נקודות זיכוי כתושבי חוץ התייתרה העתירה בעניין זה.

המשנה לנשיאה (בדימוס) אליקים רובינשטיין ניתח את החוק שמכוחו נקבע ההיטל, וקבע כי מתן הפטור המבוקש אינו עולה בקנה אחד עם תכלית החקיקה, שעניינה הקטנת סך העובדים הזרים המועסקים במקום עובדים ישראלים. לדידו, השתתף ההיטל אינה מנוגדת לערכי יסוד במשפט הישראלי ולעקרונות המשפט הבינלאומי. עוד קבע, כי לא הובאו ראיות מספקות לטענה בדבר פגיעה בזכות לקיום בכבוד, וכי נוכח ביקוש קשיח בשוק העבודה בענפים שבהם עובדים אזרחי אריתריאה וסודן, אין זה סביר שההיטל יביא לדחיקתם משוק העבודה. אף שסירב לראות בעובדים פליטים דה-פקטו, בהיעדר קביעה של המדינה באשר למעמדם ניתח המשנה לנשיאה את הזכויות שמקנה האמנה בדבר מעמדם של פליטים, וקבע שלא הופרו הסעיפים הנוגעים למיסוי ולשוק העבודה. השופטים אורי שהם וחנן מלצר הצטרפו לחוות דעתו של המשנה לנשיאה רובינשטיין, אולם השופט שהם הביע חשש כי ההיטל יוביל לפגיעה בזכות העובדים הזרים לקיום בסיסי בכבוד ולדחיקתם משוק העבודה בישראל. השופט חנן מלצר הצטרף אף הוא לחוות הדעת.

בית המשפט העליון דחה את הערעורים, וקבע כי מעסיקיהם של אזרחי סודן ואריתריאה חייבים בתשלום ההיטל.

ביום 31.10.2017 הוגשה בקשה לדיון נוסף (דנ”א 8496/17 ישרוטל בע”מ נ’ פקיד שומה אילת), וביום 31.05.2018 נדחתה על ידי הנשיאה חיות.

עורכת הדין סשה צ’רניבסקי מאירה את פסק הדין